

**Genomförandeplan med gemensamma
riktlinjer för kommun och landsting
angående missbruks-och beroendevården
i Haparanda 2009**

Sammanfattning

Detta bygger på av socialstyrelsen 2007 utfärdade nationella riktlinjerna och förtydligar hur socialtjänsten och hälso-och sjukvården i Haparanda kan samarbeta och avgränsa sitt arbete kring målgruppen.

Implementering av Nationella Riktlinjer:

Utgångspunkten för Implementeringen av de Nationella Riktlinjerna är att ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård tydliggörs och att en lokal arbetsgrupp som består av representanter från socialtjänsten, hälso-och sjukvården och andra aktörer bildas i Haparanda.

Den lokala arbetsgruppen har till uppgift:

- att inventera de behov som finns i kommunens och landstingets verksamheter för att möjliggöra implementering av de nationella riktlinjerna för missbruks och beroendevård.
- att kartlägga behovet av utbildningar för personal inom landsting och kommun.
- att upprätta studiecirkel hos personalen inom kommunens individ och familjeomsorg och avdelning för funktionshindrade samt för personal på vårdcentralen. (Studiematerialet heter Implementerings -och utbildningsstöd Nationella riktlinjer för missbruks och beroendevård och finns att hämta hos Socialstyrelsens kundtjänst.)
- att anordna utbildningar i AUDIT, DUDIT samt MI för personal inom kommun och landsting, som möter personer med missbruksproblematik i sitt arbete. Även utbildning i CRA för behandlarna/utredarna
- att utarbeta former för rutiner till samarbete med ideella organisationer
- att se till att rutiner och riktlinjer upprättas inom socialtjänst samt vårdcentral för att upptäcka och åtgärda missbruksproblem.
- att kommunens socialnämnd och landstingsstyrelsen beslutar att de gemensamma riktlinjerna skall gälla i Haparanda kommun

Den lokala arbetsgruppen skall tillsammans med verksamhetschefer och politiker verka för att de Nationella Riktlinjerna förankras i det dagliga arbetet. I Det lokala arbetet är det viktigt att de redan befintliga, fungerande arbetsgrupperna och deras metoder tas till vara. I Haparanda Kommun finns redan ett samarbetsprojekt PSS (Polis-Skola-Social) som utarbetat rutiner och riktlinjer för ett gott arbete då det gäller barn-och ungdom.

Ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård:

Kommunen har genom socialnämnden ansvaret för missbrukarvårdens sociala insatser. Kommunen har även ansvar för uppsökande verksamhet. Landstinget har

ansvar för korttidsvård, avgiftning (abstinensbehandling, psykiatrisk-och somatiskutredning samt motivationsarbete) och för vård av missbrukare som kräver psykiatrisk behandling.

Genomförandeplan med gemensamma riktlinjer för kommun landsting angående missbruks-och beroendevård i Haparanda 2009

Bakgrund

Personer som ökar sitt intag av alkohol, droger eller beroendeframkallande läkemedel kommer att öka risken för att utveckla missbruks-eller beroendeproblem. Detta kan i sin tur medföra att dessa personer utvecklar olika psykosociala, psykiatriska och somatiska besvär. Omvänt har patientgruppen med psykiatriska tillstånd en större risk att än den övriga befolkningen att utveckla missbruks och beroendeproblem.

Vård och behandling för personer med missbruks och beroendeproblem utgör ett gemensamt ansvar och uppdrag för både kommunens socialtjänst och landstingets hälso-och sjukvård.

En arbetsgrupp från primärvården, vuxenpsykiatri och kommunens socialtjänst har fått i uppdrag att utveckla ett förslag till samarbetsdokument som kan ligga till grund för samarbetsformer kring missbruks –och beroendevården i Haparanda Kommun.

Detta bygger på av socialstyrelsen 2007 utfärdade nationella riktlinjerna och förtydligar hur socialtjänsten och hälso-och sjukvården i Haparanda kan samarbeta och avgränsa sitt arbete kring målgruppen.

Implementering av Nationella Riktlinjer för beroende –och missbruksvård sker genom

- att bilda en lokal arbetsgrupp i Haparanda:

Den lokala arbetsgruppen har till uppgift att inventera de behov som finns i kommunens och landstingets verksamheter för att möjliggöra implementering av de nationella riktlinjerna för missbruks och beroendevård. Den lokala arbetsgruppen ansvarar för planering och upprättande av åtgärdsprogram och de har också ansvar för att följa upp hur dessa utvecklas. Arbetsgruppen skall också sammanställa de erfarenheter som görs under projektets gång och förmedla dessa till utvecklingsansvarig personal på länsnivå.

Och genom:

- att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård
- att skapa en gemensam kunskapsbas, rutiner och ett gemensamt förhållningssätt skapas och förankras hos personalen inom primärvården, vuxenpsykiatri och socialtjänstens individ och familjeomsorg.
- att avsätta tid inom socialtjänsten och på vårdcentralen och vuxenpsykiatri för upprättande av rutiner och riktlinjer i missbruksärenden. Det är nödvändigt att de som ska använda sig av rutinerna och riktlinjerna känner delaktighet i processen, för att förankring i verksamheten ska ske. Gemensamt se över de riktlinjer som finns och de

som saknas. De lokala riktlinjerna ska beskriva i vilken situation och sammanhang de gäller, hur de ska användas, ansvarsfördelning samt hur de ska hållas aktuella i respektive verksamhet. Riktlinjerna syftar främst till att verksamheterna ska bli bättre på att upptäcka och åtgärda risk och missbruk, samt samverka kring personer med missbruksproblematik.

- att skapa en tydlig och förutsägbar vårdkedja ska ett dokument för gemensam planering upprättas. I dokumentationen ska det klart framgå vilka gemensamma mål som upprättats, ansvarsfördelning av insatser etc. Det ska klart framgå vilket som är patientens mål, vilja och ansvar. Huvudregeln för en sådan planering är att den skall bygga på strukturerade metoder som t.ex. ASI.

För att de nationella riktlinjerna ska förankras ute i kommunen och in om landstinget är det också nödvändigt att ledande tjänstemän och politiker informeras och blir delaktiga i processen, enligt beskrivning i genomförandeplanen för Haparanda.

Insatser för att uppnå de lokalt uppsatta målen

För att genomföra riktlinjerna i Haparanda måste olika aktiviteter genomföras tillsammans mellan personalen inom kommunernas socialtjänst och landstingets hälso- och sjukvård genom :

- att huvudmännen överenskommer om ansvarsfördelning och undertecknar avtal om samverkan för att implementera de nationella riktlinjerna.
- att kontaktpolitiker utses av kommunstyrelsen, för att tillsammans med projektets kontaktperson hålla politiken informerad om projektets utveckling.
- att kartlägga behovet av utbildningar för personal inom landsting och kommun. För att kunna arbeta enligt evidensbaserade metoder när det gäller att upptäcka, kartlägga och behandla risk/missbruk.
- att all personal som möter nya patienter/klienter skall utbildas i basal missbruks och beroendelära samt metoder för att bedöma och identifiera missbruk och beroende problematik.
- Upprättande av studiecirkel hos personalen inom kommunens individ och familjeomsorg och avdelning för funktionshindrade samt för personal på vårdcentralen. Syftet med utbildningen är att personal som kommer i kontakt med missbrukare i sin dagliga yrkesutövning ska bli bättre på att upptäcka och att i samverkan åtgärda missbruksproblem. Verksamhetsansvarig chef ansvarar för att studierna genomförs i sitt/sina arbetslag. Studiematerialet heter Implementerings och utbildningsstöd Nationella riktlinjer för missbruks och beroendevård och finns att hämta hos Socialstyrelsens kundtjänst.
- Utbildningar i AUDIT, DUDIT samt MI för personal inom kommun och landsting, som möter personer med missbruksproblematik i sitt arbete.
- Även utbildningar i ASI som är en mer omfattande utrednings metod. ASI används framförallt inom socialtjänst och psykiatri.
- Även utbildning i CRA för behandlarna

- Utarbeta former för rutiner till samarbete med ideella organisationer
- Rutiner och riktlinjer upprättas inom socialtjänst samt vårdcentral för att upptäcka och åtgärda missbruksproblem.
- Att kommunens socialnämnd och landstingsstyrelsen beslutar att de gemensamma riktlinjerna skall gälla i Haparanda kommun

Förankring av riktlinjerna

Den lokala arbetsgruppen skall tillsammans med verksamhetschefer och politiker verka för att de Nationella Riktlinjerna förankras i det dagliga arbetet. I Det lokala arbetet är det viktigt att de redan befintliga, fungerande arbetsgrupperna och deras metoder tas till vara. I Haparanda Kommun finns redan ett samarbetsprojekt PSS (Polis-Skola-Social) som utarbetat rutiner och riktlinjer för ett gott arbete då det gäller barn-och ungdom. Även i samarbetet med skolan och elevhälsan finns redan rutiner som kan tas till vara i samband med implementeringen av de nya riktlinjerna.

Ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård

Kommunen har genom socialnämnden ansvaret för missbrukarvårdens sociala insatser. Kommunens ansvar är att tillgodose behovet av insatser i form av boende, social omvårdnad och sysselsättning. Kommunen har även ansvar för uppsökande verksamhet.

Landstinget har ansvar för korttidsvård, abstinensbehandling, psykiatrisk-och somatiskutredning samt motivationsarbete. Även för vård av missbrukare som kräver psykiatrisk behandling,

Samverkan med politiken

Socialnämnden informeras kontinuerligt i samband med nämndens sammanträden. Ordföranden i nämnden kommer att aktivt delta för att verka för att former för möten med ideella organisationer kommer till stånd.

Samarbete med andra kommuner

Inom Östra –Sosam området kommer Kalix och Haparanda Kommun att samarbeta i och med det gemensamma Case Management-projektet. Det kommer även att diskuteras huruvida kommunerna kan samarbeta kring behandling kontra öppenvård då det gäller vårdinsatser för missbrukare.

Tidsplan till genomförandet

Genomförandeplan gäller under perioden 20080901-20091231

Ett avtal mellan kommun/socialtjänst och landstingets hälso –och sjukvård skall undertecknas.

Slutligen skall Haparanda Kommun och hälso-och sjukvården i Haparanda planera för en utvärdering och kvalitetssäkring av detta utvecklingsprojekt. Det skall också framgå i planeringen hur erfarenheter från projektet ska tas till vara för att främja utvecklingen av en mer långsiktig struktur för kunskapsutveckling.